

مسنووليت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۸/۲۷

ډاکټر گل مرجان منگل

کاشکي سولي یو تعريف درلودلای!

له هغې ورځې چې په افغانستان کې جگړه روانه ده په خوا کې یې د سولي نوم یا د سولي په نوم هڅې هم روانې دي او روانې وې، چې دغه هڅو هم د وخت په تیریدو سره تغیر کړی یا په بله مانا د سولي کول یا غوښتل هم د جگړې د خواوو له خوا د وخت په تیریدو سره تغیر کړی دی د مثال په توګه لس پنځلس کاله وړاندې چې د کرزی حکومت وو د طالبانو سره د سولي شرایط د کرزی او امریکا لخوا دا ډول نه وو وړاندې شوي لکه چې نن یې د اشرف غني حکومت سره د امریکا وړاندې کوي.

د مثال په توګه هغه وخت چې کرزی او امریکایانو ځانونه په قوي اړخ کې لیدل طالب په جګړیز لحاظ کمزوری وو ځکه یې ترینه غوښتنه کوله چې طالب یې له شرطه ټوپک په ځمکه کېږدي سوله وکړي یانې بدون له قید او شرط څخه تسلیم شي، خو برعکس نن چې طالب د امریکا حالت ته گوري چې په تنګ دي غواړي چې ووزي، بل خوا طالب هم هغه پنځلس یا نولس کاله وړاندې په غار کې ننوتلی طالب نه دي، د هیواد ډیره برخه یې تر ولکې لاندې ده، مور گورو چې د امریکا سره یې د سولي خبرې میاشتي، میاشتي وخت واخیست چې نتیجه یې لا هم نه ده مالومه، ورسره چاڼي وهي.

همدغه پورته مثال ته په کتو سوله باید مور تش په نوم باندې خلاصه نه کړو په روان وخت کې سوله د مختلفو اشخاصو، گروپونو او هیوادونو له نظره مختلف مفهومونه لري همدارنګه ټول سوله غواړي خو داسې سوله غواړي چې خپلې ګټې یې پکښې خوندي وي، چې مور غواړو پر یو تعداد باندې یې رڼا واچوو.

۱- سوله د عام ولس له نظر:

د عام ولس له نظره سوله پدې مانا چې جگړه ودریږي، دز بند یا اور بند وشي، د افغانانو وژنه بس شي، د ظالم، زورور او قاتل لاس ونیول شي پر مظلوم ظلم ونه شي د هر افغان سر مال ناموس او ژوند په امن کې وي هیڅوک د چا څخه ویره ونه لري.

۲- سوله د جنګسارانو، زورورو، قومي او مذهبي ټیکه دارانو او په اصطلاح د سیاسونو له نظر:

جنګساران، زورواکي، قومي، مذهبي ټیکداران چې ډیر یې په حکومت کې فعالې دندې هم لري ځینې له حکومت څخه بیرون دي ځانونو ته د افغانستان سیاسون هم وایي د سولي تعريف د عام ولس د تعريف سره ځمکه او اسمان توپیر لري، دغه طبقه داسې سوله غوري چې شرایط یې د ولس د غوښتنو سره په ټکر دي. د مثال په توګه دوي باید چې هر ډول کیري په قدرت کې اوسی ولو که هیڅ ورتیا هم ونه لري، همدارنګه د چور، غصب او غله مخه یې څوک ونه نیسي، کومه غله او چور یې چې کړی څوک ورڅخه حساب ونه غواړي، کومه وینه یې چې تویه کړي څوک ورڅخه پوښتنه ونه کړي، همدارنګه که پرډیو ته جاسوسی کوي څوک ورته څه ونه وایي، که ملشې لري باید ازادانه وسله وگرځوي یا هم څوک وژني څوک ورڅخه پوښتنه ونه کړي.

۳- سوله د اشرف غني یا د حکومت له نظر:

د پاڼو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

اشرف غني داسې سوله نه غواړي چې خدای مه کړي یوه جگړه نه وي ختمه شوي بله پیل شي، اشرف غني داسې سوله نه غواړي چې د طالب په نوم واک پاکستان په لاس کې واخلي د افغانستان کورنۍ، بهرنۍ سیاست پاکستان افغانانو ته وټاکي، پنجابیان په افغانستان کې مشاورین وي لکه چې د طالبانو په وخت کې چې مشاورین وو او ځینې کارونه یې پر طالبانو باندې وکړل چې د ټولې نړۍ مخ یې ورواړوه، طالبانو ته یې د اسلام په نوم داسې مشورې ورکړې چې اسلام یې ورباندې د نړۍ د مسلمانانو او غیري مسلمانانو په وړاندې بد نام کړ، د جنکیو بڼوځۍ یې ورباندې بندې کړې، په خلکو باندې یې دوه دوه واري لمنځونه وکړل، په جبر یې ورباندې رېږې پرېښودې او داسې نور کارونه وو چې د افغانانو د کلتور او اسلام سره په ټکر کې وو پاکستان ورباندې وکړل، پدې ډول یې طالبان ټولې نړۍ ته د تمدن ضد معرفي کړل او په همدې ډول یې د ټولې نړۍ څخه تجرید او انګشت نومه کړل چې غیر د پاکستان، اماراتو او قطر څخه بل هیڅ هیواد په رسمیت نه پیژندل، نه ورسره چا اړیکې درلودلې. کیدای شي تاسو د مولا فضل الرحمن هغه ویدیو لیدلې اوسې چې د بي بي سي خبریال اېمل پسرلي ترینه د طالبانو لخوا د بوتانو د وړانولو پوښتنه کوي فضل الرحمن ورته وایي چې دا خو د طالبانو یو ښه اسلامي عمل وو، خو کله چې ژورنالېست ترینه په پاکستان کې د بوتانو د موجودیت پوښتنه کوي چې پاکستان ولې خپل بوتان نه وړانوي د طالبانو په شان اسلامي عمل نه کوي؟ هغه بیا ورته وایي چې مورخو این یانې قانون لرو. (هغه قانون چې د انګریز څخه ورته په میراث پاتې دی)

۴- سوله د طالبانو له نظره:

په صورت عمومي طالبان باید په دوو ډلو وویشل شي یو هغه ډله طالبان دي چې په گرم سنګر کې پراته دي د امریکا د اشغال په ضد یې وسله په لاس کې نیولې د زره له صدق څخه جهاد کوي دوي داسې سوله غواړي چې امریکا له افغانستان څخه څومره ژر چې کیدلای شي باید ووزي د افغانستان اشغال ته د پای ټکی کینودل شي، بدون له شکه چې دوي نه د قدرت لپاره جنګرېږي نه د دولت لپاره بلکې یوازینی هدف یې اشغال دی. دوهمه د طالبانو سیاسي یا هوښیاره ډله ده چې په کوټه، پښاور او قطر کې ناست دی دوي کله هم گرم سنګر په سترګو نه دی لیدلې تنګه لوره او مرګونه یې نه دی لیدلې په ژمي کې گرمې بخارې ته او په اوري کې سارې باد پکې ته هوسه ژوند تیروي ماشومان یې په بهرنیو هیوادونو کې زده کړې کوي خپله ښه ډبل معاشونه اخلي خو په سیاسي لحاظ په نورو هیوادونو لکه پاکستان، ایران روس وغیره تړلې دی. دوي هم سوله غواړي خو داسې سوله چې که ټول قدرت دوي ته سپارل کيږي خیر دی امریکا د څو کاله نور هم په افغانستان کې پاتې شي خو اشرف غني باید قدرت خوشی کړي او هیڅ ډول خبرې ورسره ونه شي. خو هغه څوک چې طالبان یې امریکا ته په لاس ورکړل، وېي وژل فراري یې کړل په کورنو یې چپې ورباندې ووهلې لک کرزی او د هغه څلوېښت غله، د دوستم جنبش چې د لیلی دشته یې پر طالبانو ډکه کړه په کانتینرونو کې یې ژوندي پاڅه کړل همدارنگ د جمعیت او وحدت ډلې چې د امریکا د B52 الوتکو په زور یې طالبان له قدرت څخه وغورځول، وېي وژل فراري یې کړل کله په مسکو کې کله په قطر کې کله هم په اسلام اباد کې یو بل ډیر په ورین تندي مني سره ټیټیږي او ولاړیږي، هیڅ خبره هم نه ده. د طالبانو همدغه سیاسي ډله او په کابل کې هغوي چې ځانونه سیاسون بولي دواړه ډلې په ډیر خواصو کې سره یو شان دي ځکه په هر ځای کې ډیر په ورینه ښه یو او بل ته جار قربان وایي. 6_ سوله د امریکا له نظره: امریکا بیا داسې سوله غواړي چې هر کس (ډیموکرات، ټیکنوکرات، خلقي، پرچمي، اخواني، طالب، اشرف داعش یا بل هرڅوک) په قدرت کې وي او څه کوی مهمه نه ده خو چې د دوي اډې او شتون په افغانستان کې ومني، په افغانستان کې پاتې شي څوک ورسره جگړه ونه کړي ارام پراته وي.

۵ - سوله د روس او چین له نظره:

روس او چین په افغانستان کې داسې سوله غواړي چې امریکا د دوي گټو ته په سیمه کې زیان ونه رسوي.

۶- سوله د ایران او پاکستان له نظره:

پاکستان او ایران په افغانستان کې داسې سوله غواړي چې د دوي لاسپوڅي په قدرت کې وي هر څه چې د دوي په گټه وي هغه ورسره ومني، افغانستان ته بی کیفیته دوا او پاپر راځي ورباندې هیڅ ډول مسول او مالیه نه وي د افغانستان څخه باید هیڅ شي دوي ته ورن شي که ورځي هم ښه لوره مالیه او مسول ورباندې ولږوي .

د پانوی شمېره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې دلېکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

د افغانستان اوبه بدون له پوښتنې لکه چې دواړه هیوادونه یې خوري همداسې وخوري افغان حکومت ورڅخه پوښتنه ونه کړي پاتې د نه وي چې پاکستان خو لکه چې پورته یې یادونه وشوه څو قدمه نور وړاندې غواړي لار شي د افغانستان کورنۍ او بهرنۍ سیاست دوي وټاکي همدارنگ افغانستان باید د پاکستان په خوښه د نورو هیوادونو سره اړیکې ولري.

اوس نو تاسو فکر وکړئ چې څوک ریښتني سوله غواړي او څوک د سولې په نوم خلک غولوي؟ که تاسو په پورته برخه کې د مختلفو اشخاصو، ډلو، او هیوادونو د سولې غوښتل یا تعریفونه لیدلي اوسي مور گورو چې یو له بله سره ډیر توپيرونه لري د مثال په توگه هغه سوله چې عام افغان ولس یې غواړي او هغه سوله چې جنګساران زورواکي همدارنگ افغان تش په نوم سیاستوال یې غواړي یو له بله سره ځمکه او اسمان توپیر لري . ایا هغوي چې کله مسکو ته منډې وهي، کله اسلام اباد ته تښتې کله په قطر کې ناست وي رښتیا دوي سوله غواړي؟ او کله هغوي ډنډورې د سولې غږوي خو په حقیقت کې په چوکۍ مقام پسي گرځي او یا هم پدې لټه کې دي چې د ملت مال یې چې غله کړي، لورې مایې یې ورباندې جوړې کړي وساتي، څوک ورڅخه پوښتنه ونه کړي. ایا همدغه کسانو دا حق درلود چې بدون د حکومت له اجازې مسکو، اسلام اباد او قطر ته لار شي په خپل سره د سولې خبرې وکړي؟ په هیڅ وجه نه، ځکه که ښه دی او که بد افغانان یو نظام لري چې په سر کې یې د اشرف غني حکومت قرار لري باید د سولې د خبرو ټول واک د همدغه مات گوډ حکومت سره وي.

کله چې دوي کله مسکو ته ، کله اسلام اباد ته کله قطر ته په سوله پسي منډې وهي او په کابل کې د سولې په نوم مشورتي جرگې ته نه ورځي هلته خپل غږ نه اوچتوي تاسو او خدای چې دوي سوله غواړي او کله دوي اشرار دي شر خوتوي؟! مالومه خبره ده چې شر خوتوي دوي که سوله غوښتلاي او د سولې لپاره یې پلان درلودلای د افغانستان د مختلفو برخو څخه چې درې نیم زره استازی د سولې مشورتي جرگې ته راغلي وو د هغوي مخي ته به یې خپل د سولې پلان چې په حقیقت کې یې نه لری اچولی وای تر څو ټول افغان ولس ورباندې خبر شوي وای بیا ولس د اشرف غني د حکومت او دوی تر منځ قضاوت کړي وای چې څوک سوله غواړی او څوک د سولې مخه نیسي خو دوي یانې تش په نوم سیاسون هیڅ کله سوله نه غوښتي ده او نه یې غواړي ځکه که سوله راځي دوي د حساب او کتاب څخه چې د ملت وینې یې چپلې دي ویره لري، دوي دولتي او غیري دولتي ځمکې غصب کړي دي، دوي د کونډې او یاتیم زما او ستا حق خورلی دی، دوي لورې مایې لری چې هر ورځ په زرهاوو ډالر کرایه ورته راځي، د دوي لاسونه د ولس په وینو سره دی، دوي هر یو ځانته پاچا دي نه غواړي چې دغه ټول امتیازات له لاسه ورکړي.

دوي یانې تش په نوم سیاسون سوله غواړي خو داسې سوله چې شته نظام په بشپړه توگه له منځه لاړ شي، ټول بنیادونه او لاس ته راوړنې له منځه لاړې شي شته اساسي قانون لغوه کښکي پر ځای یې موقت حکومت جوړ شي افغانستان شل کاله شاته حالت ته یوسي، په موقت حکومت کې بیا دوي ته قدرت وسپارل شي تر څو بیا غله، غصب او چور ته برابر شي هغه څه یې چې چور کړي دي ورڅخه پوښتنه ونه شي.

خو اشرف غني برعکس داسې سوله نه غواړي چې پخواني غله بیا قدرت ته ورسیري بیا د ولس وینې وځښي همدا علت وو چې تش په نوم افغان سیاسونو د سولې په نوم جوړه شوي مشورتي جرگه تحریم کړه نه ورغلل خو مسکو، اسلام اباد او قطر ته لارل تر څو د هغه دوهمې ډلې سیاسي طالبانو سره چې وړاندې یې یادونه وشوه کوم جوړ جاري نه ورسیري شته نظام له بیخه ونړوي پر ځای یې موقت حکومت چې د پاکستان یوازینی هدف دي جوړ شي او دوي هم په قدرت کې شامل کړل شي .

نتیجه:

افغان ولس ته په کار ده چې د سولې ریښتني او دروغجن اوازونه سره بیل کړي هغوي چې ډنډورې د سولې غږوي خو په حقیقت کې سوله نه بلکې قدرت غواړي د هغه چا څخه جدا کړل شي چې ریښتني سوله غواړي.

مننه

ډاکټر گل مرجان منگل

26/08/2019

د پاڼو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې دلېکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ